

Fra serien: Set Nedefra

Af Jørgen Olsen

**UDDRAG FRA BOG OM SAMFUNDSFORHOLD -----
----- SOM OPLÆG TIL NY GRUNDLOV**

Udgivet 1997

INDHOLDSFORTEGNELSE

<i>Indledning -----</i>	<i>Side 2 - 3</i>
<i>Ansvarlighed -----</i>	<i>Side 3 - 5</i>
<i>Demokrati og Folkestyret -----</i>	<i>Side 5 - 11</i>
<i>Arbejdsmarkedsforhold -----</i>	<i>Side 11 - 15</i>
<i>Kongemagten etc. etc. -----</i>	<i>Side 15 - 18</i>
<i>Tredelingen af magten -----</i>	<i>Side 18- 19</i>
<i>Retsforhold -----</i>	<i>Side 19 - 23</i>

Fra serien: Set Nedefra

Af Jørgen Olsen

UDDRAG FRA BOG OM SAMFUNDSFORHOLD ----- ----- SOM OPLÆG TIL NY GRUNDLOV

Udgivet 1997

Indledning

Det primære formål med nærværende bog er, at bidrage til debat om en grundlovsrevision på folkeligt grundlag. Jeg føler at grundloven trænger til en omfattende bearbejdelse fra ende til anden, ikke blot i indhold, men også i sprogbrug. Det oprindelige grundlag blev lagt for ca. 150 år siden. Jeg er opdraget til at mene, og har også den mening idag, at det var et fantastisk produkt i 1849. Det er for mig utroligt, at vi havde sådanne intentioner, at vi havde vilje og styrke til det dengang. -- Grundloven blev skabt af en folkelig samling, en Grundlovgivende forsamling. -- De revisioner der har været tale om siden, nemlig 1863, 1915, 1920 og 1953, har alle været på politisk plan, Folketing og Landsting.

Mit oplæg er folkelig bevægelse bag en ny revision. Vi skal NEDEFRA rette kritiske øjne mod det politiske grundlag vi har. Folket må være kritisk, for politikerne er det ikke. Derfor er det folkelige grundlag af afgørende betydning.

Hermed mit bidrag. -- Jeg skriver med udgangspunkt i den oplevelse, at være en uendelig lille mand, i et samfund, som nogle mennesker, ikke mindst personer med politisk magt og indflydelse, fremhæver som noget helt særligt, ja som verdens bedste. -- Jeg føler mig reelt uden væsentlige rettigheder, og mener at kunne dokumentere det. -- Derfor er titlen SET NEDEFRA, for mig relevant.

Når jeg læser den nuværende grundlov, og de historiske beretninger omkring Grundlovens tilkomst, så er nøgleordet frihed. For mig kan dette ideal ikke stå alene, og har aldrig kunnet det. Derfor skal en revision af grundloven have andre elementer. Vi holder fast i friheden, men ANSVARLIGHEDEN skal kobles med i en UFRAVIGELIGHED. -- TRYGHED for den enkelte borger, skal ligeledes være et hovedelement i en NY GRUNDLOV. -- ANSVARLIGHED OG TRYGHED skal således være nogle helt fundamentale elementer i en ny grundlov, som skal bære os som samfund ind i fremtiden.

Mit udgangspunkt er et langt liv med samfundsmæssigt engagement. Som ung havde jeg en stor tro på vort samfund og samfundssystem. I „68" og tiden derefter, havde jeg „den rigtige mening", nemlig systemets traditionelle tankegang overfor det der skete. — MEN, alt det der foregik, satte sig dybe spor. Jævnaldrende unge med en oprørsk mening, omend kun få blandt ingeniørkollegaer, satte bevægelser igang hos mig. — To dødsulykker i min nærhed, vel at mærke arbejdsulykker, kom i mine yngre år til at sætte afgørende spor i mit liv. De satte sit præg på mine holdninger og mine reaktioner, overfor den verden der omgiver mig, i det samfund jeg lever i. Jeg oplevede ANSVARSLØSHEDEN og ligegyldighed overfor menneskeliv. Det være sig på arbejdspladsen som fra de offentlige tilsynsfunktioner på området.

Idag er det mig der er en „rebel“, i forholdet til de „gamle“ 68'ere, der for mig er stivnet, eller har solgt deres sjæl for velfærd eller egne muligheder.

Men for at undgå misforståelse må jeg tilføje, at jeg tror ikke på socialisme som grundlag for et bedre samfund, og endnu mindre kommunisme. Jeg tror på det blandingssamfund vi har, SOM ET FUNDAMENT, men med væsentlige revisioner.

Se nu bliver det vanskeligt. Jeg bliver ofte misforstået i den sammenhæng, og er i tidens løb blevet udhængt for de mest forfærdelige ting politisk set. -- Det at være tilhænger af det bestående blandingssamfund af kapitalisme og social samhørighed, OG SAMTIDIG VÆRE SAMFUNDSKRITISK, det er der ikke forståelse for. -- Det er ligesom for meget.

Sådan forholder det sig, og det er mit udgangspunkt i denne sammenhæng. -- Ved at drøfte samfundsforhold, d.v.s. det vi i daglig tale kalder politik, skal vi være åbne og kritiske og analyserende, overfor hvorfor vi har de meninger vi har ? Der vil være mange årsager og sammenhænge i det forhold. -- For mig er det liv jeg har levet, den opvækst jeg har haft, det kulturelle miljø jeg har levet i, og det jeg har set og oplevet, og ikke mindst den bearbejdelse jeg selv har foretaget heraf, af væsentlig betydning for det sted jeg står, når jeg nu skriver SET NEDEFRA.

Ansvarlighed

Jeg tror bestemt, at ordet ANSVARLIGHED er et vanskeligt begreb at indføre i en nutidig juridisk lovudformning. Men en vanskelighed er til for at overvindes. Det er derfor også af betydning, at jurister vil være med i en drøftelse heraf.

Jeg er af den opfattelse, at frihedsbegrebet i sin tid, har været ligeså vanskeligt at håndtere i datidens samfund og dens jura. -- Men det lykkedes dog.

Retssystemet skal ligeledes kunne anvende begrebet. Med det retssystemet har kunnet formå, at administrere overfor den danske borger i tidens løb, ser jeg det muligt. I den forbindelse vil jeg tage et eksempel frem fra en følgelovgivning til grundloven, dateret 16. juni 1849, om Valgret og Valgbarhed. I paragraf 2 står følgende:

„Ingen kan anses for uberygtet, der ved dom er fundet skyldig i en i den offentlige mening vanærende handling“.

Udtrykket „den offentlige mening“, har mig bekendt, været gældende juridisk udtryk frem til vore dage, hvis ikke udtrykket endda fortsat er gældende enten i lovgivningen eller i retspraksis idag.

Har domstolene kunnet håndtere dette udtryk i så lang en periode, så kan de også håndtere udtrykket ANSVARLIGHED. -- Så enkelt kunne jeg lade argumentationen stå, men vil dog hellere lade det yderligere bearbejde i folkelig og juridisk debat.

Jeg vil fremhæve begrebet som helt afgørende for fremtidens samfund, såvel for vort eget samfund, som for det globale. -- Ansvarlighed skal ikke kun være et moralbegreb, som ovenfor beskrevet om „frihed under ansvar“. Vi skal kunne blive straffet i forhold, hvor vi løber fra et ansvar, såvel overfor os selv, som overfor andre.

Set globalt for at starte der, så er vor ansvarlighed en forudsætning for løsning af den 3. verdens sult, nød og elendighed. Vor FRIE VERDEN kan ikke løse dette problem. I frihedens navn, det være sig ikke mindst i den økonomiske friheds navn, men også i den personlige friheds navn, har vi mange begrundelser for at lade stå til.

Efter den seneste verdenskonference i København om emnet, er jeg klar over forholdet. Uden en udvikling af ansvarskriteriet ud over vore egne grænser, løses problemet aldrig. -- Som i 1849, skal vi nu forberede en ny grundlov på fundamentet fra dengang, som måske datidens 'verdens bedste grundlov'. En ny grundlov, som frihedens og ANSVARETS grundlov.

Kun med „ansvarligheden" kan vi bryde århundreders politiske traditioner for 'utilitarisme', for den 'nyttemoral', der tilsidesætter mindretallets vilkår. -- Det socialistiske begreb SOLIDARITET, er opbrugt i takt med øget velstand. Idag køber man sig til solidaritet. Det er kendt fra en større faglig strid, at deltagerne fra nær og fjern, er blevet betalt for deres „solidaritet" eller delagtighed i demonstrationer, som det vel er mere rigtigt at udtrykke det.

Jeg oplever fortvivlelse overfor mange nære menneskelige forhold. F.eks. ofrene for meget stærkt berusede trafikanter, „spritbilister" som de benævnes i daglig tale. -- Fra min nærmeste familie, min søster og svoger, kender jeg til den smerte vi alle følte, da deres søn på 16 år, blev kørt ihjel af en beruset bilist -- Det var en handling „samfundet" fandt kun skulle straffes med få måneders fængsel. -- Dette blot for at gøre smerten endnu mere udtalt.

Mange familier har bragt ofre af denne art. Fra „samfundets" side siger man, at de pågældende under påvirkning af alkohol eller stoffer, ikke ved hvad de gør, -- så derfor straffes de mildt. -- Bankrøveri er jo noget 'helt andet', og straffes selvfølgelig derefter !!!!

Jeg kan ikke lade være med at gå ned bag disse to forhold. Betragtningerne forbliver en hypotese, en antagelse, en formodning om man vil. — Vi har stadig begrebet drikkepenge inde i vort daglige sprogbrug. Eet af de steder hvor dette begreb fastholdes mere end noget andet sted, er ved hyrevogne, altså taxa el.lign. Det er et gammelt kendt begreb fra såvel tiden omkring grundlovens etablering, som fra århundreder før. Det er fra før bilismens tidsalder. At en kusk på herskabets karet var beruset, må antages at have været udbredt. Forholdet er nemlig, at kusken for det første sad udvendig på kareten i al slags vejr, og desuden havde pligt til at forblive ved hestene og vognen, medens herskabet var til fest etc. Man gav ham „drikkepenge", for man brugte at „varme sig" på brændevin. Det kan give en følelse af ikke at fryse så meget, men uden reelt at øge kroppens temperatur. Dette forhold var en ganske almindelig ting, som så har fulgt kusken og senere chaufføren op til vor tid, -- formoder jeg. At en beruset kusk har kørt en bonde eller anden almindelige lille borger ned, med død eller lemlæstelse til følge, det skete der næppe noget ved. Hestene kunne ikke drages til ansvar, herremanden var i praksis ansvarsfri, og kusken var jo fuld. Den lille bonde havde ingen rettigheder. Han var bundet af et magtsystem og en afhængighed heraf, så han måtte finde sig heri. — MEN MEN MEN, hvis nogen stjal herremandens penge, enten i en bank eller andet sted, så blev det straffet hårdt.

Jeg kan ikke finde anden forklaring på forholdet idag, uden at se den sammenhæng med fortidens kulturgrundlag og forhold. Men vort samfund er anderledes. Vi har biler, busser, lastbiler, motorcykler, med energimængder i uhæmmet anvendelse, der langt overgår hestevogne. Det politiske grundlag har ikke evnen til nytænkning, i forhold til den udvikling vi er i. Vore politiske partier forbliver i fortiden.

En ny grundlov skal have en anden holdning til disse forhold, bygget på ansvarlighed, uanset den tilstand en person er i, når handlingen finder sted. -- Det betyder også, d.v.s. en anden konsekvens, at den der ser, at en person er på vej til at begå en handling i f.eks. beruset tilstand, herunder at køre bil eller andet, uden at foretage sig noget, skal kunne drages til ansvar for det intet at foretage sig, risikoen taget i betragtning, -- rodfæstet i en ny grundlov.

Narkomanen og alkoholikeren skal ikke i frihedens navn kunne leve i et misbrug, til skade for ham selv og hans omgivelser. Idag kan de alene straffes for de handlinger de foretager, f.eks. tyveri, røveri og overfald, bortset fra det forhold, at de pågribes med stoffer på sig. Et grundlag der iøvrigt driver os mere og mere hen imod amerikanske tilstande. Vi mangler et grundlag for at standse op og sige, at med det misbrug de pågældende har, udviser de ikke fornøden ansvarlighed overfor sig selv og vi andre. -- Jeg gætter mig til, at der vil være forældre til unge narkomaner og alkoholikere, der ville ønske sig øgede muligheder for at få grebet ind. Jeg føler med sådanne forældre, og tror mange lever med en bidende smerte. De fratages noget af deres FRIHED. Vi skal have et fundament, hvor der bl.a. kan vises ansvarlighed overfor f.eks. sådanne forældre, eller anden familie.

Nu er der her trukket elementer frem, hvis lovgivning naturligt kan ligge udenfor grundloven. For at undgå misforståelse, ønsker jeg, at en ny grundlov skal have et så stærkt fundament, at vi sikres, at følgelovgivningen bindes heraf, til at imødegå de forhold jeg omtaler.

Jeg håber meget på, at disse tanker om ANSVARLIGHED, vil få en plads i den debat, vi på et tidspunkt vil få, om revision af grundloven.

Demokrati - folkestyre

Demokratiet blev ikke opfundet i 1849. Ordet er græsk, og betyder folkestyre, i modsætning til diktatur eller enevælde, som det var og hed i Danmark forud for 1849-grundloven.

Ifølge mine kilder blev det første demokrati grundlagt i Athen i 507 f. kr., d.v.s. for ca 2.500 år siden. Jeg syntes det er utroligt at tænke på. Ikke mindst, at en kultur så langt tilbage i tiden, har kunnet tænke og handle sådan.

På vore breddegrader og i vor kulturkreds, blev det England og Frankrig der blev førende i udviklingen. Det græske demokrati i 507 før vor tidsregning, var et direkte demokrati (dog ikke for fremmede, for slaver og for kvinder). Vort demokrati kaldes for repræsentativt demokrati. Vi vælger vore repræsentanter til de folkevalgte styrelser, bl.a. Folketinget. Det er hvad vi kalder det parlamentariske system.

Grundlaget for denne form for demokrati blev i særlig grad udtænkt af franskmænd i 1700-tallet, i hvilke sammenhæng navnlig tre navne skal nævnes:

MONTESQIEU, fra hvem vi har filosofien om tredeling af magten i den LOVGIVENDE, UDØVENDE OG DØMMENDE magt. I lighed med vor grundlovs opdeling, -- men som dog aldrig er blevet en realitet i virkelighedens verden, -- helt utroligt, men herom senere.

VOLTAIRE, der talte for åndsfrihed og trykkefrihed.

ROUSSEAU, der talte for folkets suverænitet til magten. Det var ud fra hans tanker udtrykket eller slagordene FRIHED, LIGHED, BRODERSKAB blev formuleret.

Når vi så betænker, at vi reelt først fik parlamentarismen, ved „SYSTEMSKIFTET" 1901, så er vi slet ikke så gamle i demokratisk henseende, som vi måske forestiller os.

Dette som historisk tilbageskridt for identitet og sammenhæng. Det jeg vil med det er, at vi skal prøve at se på, at vi også i denne sammenhæng kører videre på et 1700-tals og 1800-tals filosofisk grundlag.

Jeg mener vi i det seneste forløbne århundrede, har været for ukritiske i den demokratiske udvikling. Jeg ser det sådan, at vi ved at få demokratiet, havde nået det endelige mål for os, og at vi ikke har udtænkt os større mål siden da. -- Jeg efterlyser f.eks. et begreb som DEMOKRATISK DANNEELSE.

Ordet DANNEELSE er et udtryk der i tidens løb er blevet brugt i mange sammenhænge. F. eks. har vi sikkert alle hørt udtrykkene som dannet og udannet. DANNEELSE ER FOR MIG BEGREBET FOR PERSONLIG UDVIKLING I BRED FORSTAND, SÅLEDES OGSÅ TIL DELTAGELSEN I ET DEMOKRATI.

Fra min tid på pædagogikum, et pædagogisk kursus der forudsættes ved en del uddannelsesmæssige ansættelser, stødte jeg på begrebet POLYTEKNISK DANNEELSE. Det var et dannelsesideal jeg fæstnede mig ved, selvom det var meget lidt beskrevet i vore lærebøger, ja nærmest kun periferisk.

Polyteknisk dannelse står for det grundlag, at befolkningen oplæres fra skolen, det være sig børneskolen, eller i det videre skoleforløb, i at få kendskab til helheden i samfundet, med henblik på at kunne tænke, opleve og træffe beslutninger, som medlemmer af et samfund med folkestyre. — Jeg har forundret mig over, at det var første gang jeg stødte på dette dannelsesideal i tanke og ide'. -- Og iøvrigt ikke siden har gjort det. -- I det litteraturgrundlag jeg har om emnet, omtales det som ET SOCIALISTISK DANNESESIDEAL, med rødder til marxistisk tænkning. Det er altså blevet forbundet med noget venstreorienteret, hvilket kan være årsagen til, at vi i vort samfund på kapitalistisk grundlag, pr. definition ikke vil tale om emnet. -- Jeg kan huske, at jeg netop ved eksamen på pædagogikum, af censor blev stillet overfor det spørgsmål, om det var en politisk bestemt opfattelse, forbeholdt et socialistisk samfund. Hertil svarede jeg, at jeg bestemt ikke fandt det tilfældet, og at jeg mente, at det burde være en selvfølgelighed i ethvert demokratisk samfund, således også i vort. -- Der blev nikket tilkendegivende. Men siden har jeg ikke set eller hørt mere til det begreb, -- desværre.

Den overordnede målsætning i et socialistisk samfund er, at „arbejderen" ejer produktionsmidlerne. Derfor er de beskrevne definitioner på polyteknisk dannelse også forklaret i, at „arbejderen", dette forslidte ord jeg hellere vil erstatte med udtrykket „borgeren" eller „befolkningen", skulle kunne lære at se og forstå samfundets sammenhæng, produktion, teknik, økonomi, som grundlag for at deltage i landets styre.

Hvorfor i himlens navn kunne vi ikke ligesåvel tage denne opfattelse til os i vort system, med vort samfundsystems grundlag som udgangspunkt. HVAD VED VI EGENTLIG OM VORT EGET SAMFUNDSSYSTEM, NÅR ALT KOMMER TIL ALT?

Polyteknisk dannelse burde således efter min opfattelse, have været en integreret del af dette århundredes skolesystem. Men end ikke i vor tid har det fået en chance. — I min skoletid, og jeg er født i 1939, så man kan derudaf danne sig en mening om skoleperioden, da kan jeg roligt sige, at demokrati ikke var nogen dannelsesform overhovedet. Selvfølgelig har skolen forandret sig frem til idag. Mine børns vilkår og grundlag har været anderledes.

Den demokratiske holdning og dannelse der kan tilskrives f.eks. folkeskolen, er mere på det nære plan. HVAD HAR DU LYST TIL ??? Kunne I tænke Jer at -- ??? Hvem stemmer for -- ??? etc. etc. Den demokratiske dannelse der evt. kan henføres til Folkeskolens dannelsesidealer, giver i sidste ende måske mere en frustration end en egentlige indgang som 'demokrat', i et repræsentativt demokrati, i det efterfølgende livsforløb. -- JEG FINDER DET PÅ TIDE, VI FÅR EN DEBAT OM ANVENDELSE AF DET POLYTEKNISKE DANNESESGRUNDLAG.

Vi undgår at gå i dybden i diskussionen om kapitalisme kontra socialisme. Vi har et langt overvejende flertal i Folketinget, der vil fastholde et kapitalistisk samfund. Men vi må være særdeles bevidste om, at der er et antal Folketingsmedlemmer, der vil et socialistisk samfund. -- Men vi gør meget lidt ud af, hvad det ene betyder for os, og hvad det andet betyder. VI FORBLIVER I EEN ELLER ANDEN FØLELSERMÆSSIG SITUATION FOR ELLER IMOD, OMKRING DETTE EMNE. -- DET ER GALT!

Når jeg er tilhænger af den bestående samfundsform, det såkaldte blandingssamfund, men med en hel række forbedringer som forudsætning, så har det følgende forklaring:

Jeg tror ikke noget samfundssystem kan give os bedre økonomiske forhold at leve under. GOD ØKONOMI ER EN FORUDSÆTNING FOR ET GODT LIV FOR SAMFUNDETS BORGERE. HØJ SOCIAL STANDARD, GODE SUNHEDSFORHOLD, HELBREDSFORSKNING OG PLEJE AF ÆLDRE OG SYGE, SAMT UDDANNELSE ETC. ETC., KOSTER MANGE PENGE. -- Men det må erkendes, at der er en række ulemper vi enten må leve med, eller søge udbedret. -- Den „rygmarv“ der er grundlaget, må vi fastholde, hvis det bestående skal overleve. „Rygmarven“ i den forbindelse er, at den der investerer penge i f.eks. et produktionsapparat, for nu at blive i et forenklet billede, både må tage chancen og løbe risikoen. Dette grundlag forudsætter, at den der investerer, det være sig en enkeltperson, eller dig og mig, hvis vi f.eks. ejer en aktie, at den/de pågældende har „DISPOSITIONSRET“, efter nærmere fastsatte grænser. Retten til at lede og fordele arbejdet, må antages, fortsat at forblive en del af en dispositionsret, med mindre nye tanker om ansvarsfordeling på arbejdsmarkedet, kan give grundlag for ændringer heraf. -- Vi må antage, at skulle fastholde det forhold, at vi der vælger at leve som lønmodtagere, reelt skal SÆLGE vor arbejdskraft, til andre i samfundet, der har brug for den.

Socialismen vil gøre indgreb i bl.a. „DISPOSITIONSRETEN“. Hvis det er det vi vil i vort samfund, må vi blot gøre os det klart, at så vil vort nuværende system „krakelere“. I så fald må vi efter min opfattelse, tage konsekvensen helt ud, og gå over i et „rent“ socialistisk samfund. -- Og det er som det vi har kendt fra det tidligere Østeuropa, eller hvad der også skal peges på, fra det nuværende Kina. -- DEN DEBAT FÅR ALDRIG RIGTIG LOV AT FÅ EN CHANCE. TINGENES TILSTAND BLIVER GJORT SORTE ELLER HVIDE. DER BLIVER GIVET SKRÆKPROPAGANDA, FREM FOR REEL DEBAT. -- MIN HOLDNING ER KLAR, JEG TROR IKKE PÅ SOCIALISMEN SOM ALTERNATIV TIL VORT SAMFUNDSGRUNDLAG. -- Men det kan der siges meget mere om.

Et andet for mig ejendommeligt forhold er, at det næsten udelukkende er den socialistiske del af Folketinget, der påberåber social opmærksomhed, og sociale forbedringer. Jeg mener ikke det er noget „patent“ for socialismen. Se engang på, hvordan det gamle Østeuropa og det nuværende Kina, behandlede og behandler deres svage samfundsborgere.

For at afrunde denne diskussion her, vil jeg ikke undlade den betragtning, at når de socialistiske partier søger, at gøre sig til talsmand for den svage i samfundet, er det måske p.gr. af propaganda, eller forhåbentlig mere p.gr. af deres yngre etablering som partier, hvorved de mere tænker i nutiden, end de gamle etablerede partier, med rødder og idegrundlag fra forrige århundrede. -- Som eksempel: HVORFOR VIL DE ETABLEREDE PARTIER IKKE LØSE ARBEJDSLØSHEDEN, DER ER DEN STØRSTE ÅRSAG TIL VORE NUTIDIGE SOCIALE PROBLEMER.

Vil vi et folkestyre, er folket den højeste myndighed. Derfor er det i sagens natur også afgørende, at vi i folket har den fornødne indsigt i vort komplicerede samfunds forhold, og KAN TRÆFFE OVERORDNEDE BESLUTNINGER PÅ KVALIFICERET GRUNDLAG.

Da jeg ikke tror på, at vort samfunds problemer bliver mindre komplicerede i tiden fremover, er det endnu mere nødvendigt, at forholde sig hertil. -- Det er for mig helt afgørende, at vi sætter os det mål, at forsøge at gøre tingenes tilstand, herunder også lovgivningsmæssigt, mere enkelt og lettere overskueligt, hvis et folkestyre skal kunne fungere. Folket kan ikke være fuldtidsdemokrater, som mange politikere er det. Endelig må vi til at være mere pædagogiske i forklaringer og beskrivelser af samfundsforhold. JEG SER DETTE SOM ET FORSØMT OMRÅDE. EN POLITISK DEBAT, SKAL HELST ENDE MED AT VISE, HVOR KOMPLICERET DET HELE ER, OG IKKE FORSØGE AT FORENKLE OG OVERSKUELIGGØRE FORHOLDENE.

INDSIGT og PÆDAGOGIK er således to hovedelementer, vi skal holde frem som forudsætning for et folkestyre. -- Det næste er muligheden for INDFLYDELSE. Indflydelse for den enkelte er forudsætningen for et demokratisk samfund.

Et kryds på valgdagen er ikke i sig selv målet eller definitionen på et demokrati. En valghandling er ikke andet, end en praktisk foreteelse, der på en overskuelig og let måde, skal tilkendegive en endelig beslutning om dette og hint. --- Som almindelig borger, eller „lille“ borger, eller hvilket udtryk man iøvrigt kan hægte på, oplever jeg absolut ikke nogen indflydelse, således heller ikke indflydelse på egne vilkår. Det er forhold der skal ændres.

Det politiske system, er opbygget over partidannelse. De største partidannelser er på grundlag af „gamle“ partier. Partiet Venstre der er det næststørste, måske ind imellem det største, efter periodiske prognoser, blev dannet som et forenet liberalt parti i 1870. Socialdemokratiet, i overvejende grad vort største parti, blev dannet i 1871, som Den Internationale Arbejderforening for Danmark af Louis Pio. Det konservative Folkeparti, blev dannet i 1915, på resterne af Estrups Højreparti, med rødder tilbage i 1800-tallet. -- Der har så været en del udbrud fra disse partier i tidens løb, hvoraf den længst levende, er Det Radikale Venstre, der blev dannet i 1905.

Hver enkelt af os, kan så hver for sig gøre sine analyser af, hvad forskellene er og var i disse partier, dengang og nu. MIN OPLEVELSE HERAF ER, AT VI HAR ET PROBLEM. De er formet og dannet under ideologier som tidligere omtalt, og som er skabt og udformet i et samfund, der var meget anderledes end det vi lever i idag. Det der i særlig grad er anderledes er, at datidens samfund var meget enklere og langt mere overskueligt. Som eksempel vil jeg trække frem, at for den almindelige lille borger, var kampen for MAD PÅ BORDET, måske det helt overskyggende problem. Endelig var promblem-løsningen i høj grad et spørgsmål om fordeling af goder. En fordeling der ikke havde de store nationaløkonomiske konsekvenser. En 10-øre mere om dagen til forsørgeren, kunne måske give måltidet til alle i familien. Nuvel - pengestørrelserne var anderledes, og den omtalte 10-øre er ikke at sammenligne med vor tids enheder. Det var en tid, hvor forskellen mellem rig og fattig var udtalt på en måde, jeg tror vi idag har vanskeligt ved at forstå. Der skal tilskrives politiske kræfter stor ære af den udvikling, der har været i så henseende.

Det jeg vil fortælle hermed er, at de politiske problemer måske var mere nærværende, skal vi sige tættere på den enkelte. Konsekvenserne var mere åbenbare, ja mere direkte. -- De pågældende politiske partiers struktur, blev dannet dengang, og på de betingelser der dengang var tilstede eller kunne ønskes. -- Bl.a. var social forståelse ikke særlig udbredt, og hvor den var det, var det på privat grundlag.

Idag er denne partistruktur efter min opfattelse ikke tidsvarende. Jeg har prøvet at være med i politiske partier. I eet af disse kom jeg med ind i organisationen, nemlig i en vælgerforenings bestyrelse. -- Og jeg føler mig overbevist om, at det ene parti ikke er anderledes end det andet på det niveau.

Een ting står klart for mig, at det ikke er NEDEFRA politisk påvirkning udvikles. HVEM DER PÅVIRKER MENINGSDANNELSEN I TOPPEN AF DISSE PARTIER, ER MIG UVIST OG EN GÅDE. Det er antagelig en lille undefinerbar kreds af personer, der er meningsdannende, og som så påvirker NEDAD. Persondyrkelse er den helt udtalte kultur i vælgerforenings-organisationerne, og ingen „nedefra“ siger nogen imod „oppefra“, i hvertfald ikke uden konsekvenser.

DETTE ER ET BILLEDE AF DET UDGANGSPUNKT VORE POLITIKERE HAR. DET ER HERFRA, DE MENNESKER UDVÆLGES, DER OPSTILLES PÅ VALGDAGEN, OG SOM BLIVER DEM VI KAN VÆLGE BLANDT, OG SÆTTE VORT KRYDS PÅ. -- Det skal tilføjes, at de der udvælger kandidaterne, er en meget meget lille gruppe personer, med meget skrappe krav til partidisiplin. -- HER STÅR VI MED EEN AF DE HELT KONKRETE PROBLEMER I VORT FOLKESTYRE. HELE PARTIGRUNDLAGET TRÆNGER TIL EN GENNEMGRIBENDE DEBAT, OG IKKE MINDST SELVRANSAGELSE.

Det er ikke nok at sige, at er man ikke tilfreds med de bestående partier, kan man blot danne et nyt. Det er nemlig idag så vanskeligt, og så pengekrævende, at det reelt er umuligt. Den kendsgerning bliver man nødt til at tage til efterretning, og dermed forholde sig ANSVARSBEVIDST til kritikken.

Jeg tror mange som jeg, har prøvet at henvende sig til en politiker, f.eks. et Folketingsmedlem. Det er sådan, at det er store ting, hvis vi overhovedet får et svar, og hvis man endelig får et svar, er det som regel politikerens sekretær, der giver svaret eller beklagelsen for ikke at kunne gøre ditten eller datten, eller fortælle at man allerede har gjort det. Det er velkendt, at politikerne ikke gider disse henvendelser. Men SET NEDEFRA er disse henvendelser for mig at se, netop begrundet i oplevelsen af, at vi små borgere ikke har nogen indflydelse, f.eks. på vort eget liv el.lign.

Jeg stiller her det konkrete forslag, at disse politikere, istedet for at undlade en seriøs deltagelse i de henvendelser der foretages, da at få etableret en funktion i baglandet, d.v.s. i den lokale partiorganisation han/hun er valgt i. Jeg tror det ville være mere tilfredsstillende for os små borgere, at opleve et bagland tage henvendelserne til efterretning. Denne baglands-gruppens opgave, må så blive at bearbejde og sagsbehandle sådan, at den politiker der er rettet henvendelse til, lettere kan tage stilling til dette og hint. -- En sekretærfunktion, er for mig ikke tilfredsstillende. Jeg efterlyser det direkte politiske engagement. -- Men det kan forudsætte, at der i det politiske bagland må arbejdes vederlagsfrit, som det kan blive nødvendigt i en sådan sammenhæng. Iøvrigt tror jeg, at dette politiske bagland, ville have særdeles nytte af at være mere med eller på „forkant“, med de reaktioner, der i disse tilfælde kommer frem.

ENDELIG og IKKE MINDST, foreslår jeg de politiske partiers organisationer, at danne deciderede „produktudviklingsgrupper“, „researchgrupper“, der virkelig bearbejder deres partiers politiske fundament, i forhold til en løbende målsætning og udvikling. Man kunne indenfor et amt eller måske flere amter sammen, danne en sådan gruppe. Der skal arbejdes analytisk og grundigt, og uden de følelsesladede slagord. Det vil kræve visse forudsætninger for at kunne og ville, men udmærket på tværs af faglig og uddannelsesmæssig grundlag.

Jeg tror på, at den eneste vej til en tilfredsstillende udvikling i samfundet er, at der dannes sådanne funktioner, tæt på hver af os, hvor vi kan føle og opleve, at blive hørt og forstået, hvilket er de første forudsætninger i et demokratisk samfund. Samtidig kan den udviklingsmæssige debat få et nærvær, der gør den mere uundgåelig at komme i berøring med, og at tage stilling til.

Et demokrati har næppe anden mening, end at give 'folkestyre'. Det tror jeg vi skal holde os selv fast ved. Der er nemlig så mange ulemper ved et demokrati, at hvis vi ikke hele tiden er kritiske, mister det demokratiske system sine muligheder som et samfundsmæssigt ledelsesgrundlag. Det er bl.a. umådelig let at kaste et ANSVAR fra sig. Derfor er ANSVARSKRITERIET også et helt afgørende forhold ved en ny grundlov.

Jeg oplever i vort samfund, at vi gør demokrati som styreform til noget „helligt”. Det vil jeg advare imod. Vi skal hele tiden kunne holde en kritisk holdning åben, uden at betegnes som „kættere”.

Det danske og også de europæiske landes demokratier, mener jeg svigtede under og efter 30'ernes altomfattende krise. Jeg kender kun krisen fra historien og fra mine forældre. -- Men jeg oplever, at man i alle landene omkring os, blot lod stå til. Det er så let at kalde problemer for „udefra kommende”, og så trøste sig dermed. -- EFTER 30'ernes ARBEJDSLØSHED, SKULLE FOLKESTYRET HAVE LØST DET FORHOLD OG DET PROBLEM, DER FORÅRSAGER ARBEJDSLØSHED. Se herom i efterfølgende afsnit.

For mig var grundlaget for 2. verdenskrig, netop de europæiske demokratiers manglende evne til at handle, til at gribe ind, og til at hjælpe mennesker i vanskeligheder. Når jeg læser historiebøger fra tiden forud for 2. verdenskrig, bl.a. omkring forholdene i Tyskland, læser jeg det sådan, at befolkningen havde opgivet at se noget brugbart og anvendeligt i det bestående demokrati, midt i en alvorlig krise i 1930'erne. Hitler kunne love befolkningen noget. Han kunne love arbejde (under en omfattende oprustning), og han kunne love (og opfyldte i første omgang i krigens første år) tidligere tyske landområder fra før 1. verdenskrig tilbage, fra såvel Frankrig som Polen m.m. — Udgangspunktet var flerdelt.

1. Arbejdsløshed, nød og elendighed i 30'erne

2. De sejrende demokratiers dårlige fredsbetingelser efter 1. verdenskrig.

3. De omkring Tyskland liggende demokratiske landes „søvnighed” og manglende handlekraft under Tysklands oprustning, og i tiden derefter. DE TROEDE PÅ FRED I DERES TID. (Men, må jeg tilføje, da de vågnede op blev de stærke, --- og sejrede).

VI SKAL GIVE OS SELV FRIHED, TIL AT VÆRE SELVKRITISKE.

Det der skete i Tyskland under Hitler, vil ske igen. Omend ikke på samme måde som dengang. Tiden og forholdene er anderledes. Men med det der er foregået i det tidligere Jugoslavien, bør vi være forudseende. Kun een ting kan holde risikoen på afstand, og det er et levende og engageret demokrati. Hvis vi blot vil blive mere engageret i samfundsforhold, og tage stilling til forbedringer, mister yderfløjene i det politiske system, deres begrundelse for eksistens, og dermed en evt. trussel, -- f.eks. fra 'en nazisme'.

Vi bør også være forudseende overfor det forhold, at samfundsforholdene udvikler og forandrer sig så stærkt for visse grupper af befolkningen, som tilfældet er og har været i flere årtier, medens andre grupper lever uforandret. Det i sig selv forudsætter, at det demokratiske system, må og skal accelerere i sin bevægelighed, i holdninger, i gensidig forståelse etc. etc., for at kunne træffe de brugbare beslutninger. -- SET NEDEFRA skal vi efter min opfattelse være meget bedre til at -- SE OPPEFRA.

DEBATTEN OM EN NY GRUNDLOV KAN IKKE KUN VÆRE EN DEBAT OM INDHOLD I LOVEN. DEBATTEN MÅ SELVFLØGELIG BREDE SIG VIDERE OMKRING. IKKE MINDST TIL DET DEMOKRATISKE GRUNDLAG, HVORPÅ GRUNDLOVEN SKAL BENYTTES.

---- OG LAD OS SÅ GÅ VIDERE.

Arbejdsmarkedsforhold

Hvorfor blev der i Grundloven af 1953 ikke føjet noget som helst ind omkring så væsentlig et område som arbejdsmarkedet ?

Hvorfor forblev paragraf 75 uforandret fra 1849 ?

Hvorfor kom i det mindste ikke Julius Bomholts forslag til, som erstatning af paragraf 75 i 1953, og hvilke betaling fik man i den „studehandel“, der forårsagede forslaget bortfald ?

Jeg gentager her Bomholts forslag:

„RETTE TIL ARBEJDE UNDER MENNESKELIGE OG SAMFUNDSMÆSSIGE FORSVARLIGE VILKÅR BØR TILSIKRES ALLE, OG DET OFFENTLIGE MÅ TRÆFFE DE FORNØDNE FORANSTALTNINGER TIL DENNE RETS GENNEMFØRELSE“.

Det ville have været en fremgang for den lille borger. Det kunne have været grundlag for os borgere, til at pålægge politikerne at foretage sådanne ændringer i arbejdsmarkedsstrukturen, så vi måske allerede kunne have haft en løsning til både nutid og fremtid.

Jeg ser kun een forklaring. Med bevarelsen af paragraf 75 uændret, kunne man med den løse formulering, gøre sig selv fri af 'ansvar' og 'besvær'.

Ved en ny grundlov skal arbejdsmarkedet have en hel selvstændig behandling.

Ingen har vel i 1849 forestillet sig et arbejdsmarked, med så mange tusinde mennesker i lønnet job, og med en organisering som tilfældet er. Med en organisationstruktur, der helt fjerner det „folkelige“ element.

Grundloven taler ikke om organisationer, men kun om foreninger, nemlig paragraf 78. Her står følgende i Stk 1 :

„Borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at danne foreninger i ethvert lovligt øjemed.

Stk. 2. Foreninger, der virker ved eller søger at nå deres mål ved vold, anstiftelse af vold eller lignende strafbar påvirkning af anderledes tænkende, bliver at opløse ved dom.

Stk. 3. Ingen forening kan opløses ved en regeringsforanstaltning. Dog kan en forening foreløbig forbydes, men der skal da straks anlægges sag imod den til dens opløsning.

Stk. 4. Sager om opløsning af politiske foreninger skal uden særlig tilladelse kunne indbringes for rigets øverste domstol.

Stk. 5. Opløsningens retsvirkninger fastsættes nærmere ved lov.

Stk. 1 og 3 er uforandret fra 1849 grundloven, hvor de stod i lovens paragraf 92. — Hvornår de øvrige punkter er tilføjet i efterfølgende revisioner har jeg ikke undersøgt nærmere. Jeg efterlyser en forklaring om baggrunden herfor. Umiddelbart føres mine tanker tilbage til en periode med betydelig kommunistforskrækkelse.

Een ting står klart, der er ingen omtale af organisationers afgrænsning i størrelse og indflydelse. Der er ikke taget højde for, at det folkelige og folkeligheddemokratiske grundlag skulle sikres, trods foreningsfriheden. Eller om, hvor grænsen er mellem en forening og en organisation, med relation til vore kæmpe gigantiske organisationer, med lønmodtagerorganisationer på den ene side, og arbejdsgiverorganisationer på den anden side.

Det billede jeg gerne vil tegne af min helt ærlige oplevelse, som lille borger, omkring dette emne, er følgende:

JEG HAR BRUG FOR EN FORENING, DER KAN VARETAGE MINE INTERESSER OVERFOR MIN ORGANISATION, SÅ JEG KAN FÅ DEM TIL AT VARETAGE MINE INTERESSER OVERFOR MIN ARBEJDSGIVER ELLER OVERFOR DET POLITISKE SYSTEM.

Dette er ikke et forsøg på en morsomhed, men er en reel virkelighed SET NEDEFRA. -- Der er alt for langt fra den lille borger og op til organisationernes „embedsmænd“. Den enkeltes retsstilling bliver ringere og ringere. Organisationernes vilje til at behandle konkrete sager afhænger af, hvad de p.t. finder af principiel betydning for DEM i kampen for deres egen position.

Politikerne lytter til organisationerne. Det er vel også almindeligt, at lovforslag, f.eks. omkring arbejdsmarkedsforhold, forelægges for de øverste organisationsfunktioner som LO, Dansk Industri og Dansk Arbejdsgiverforening, før behandling i det politiske system.

Der er ingen mening i en grundlov som vor, med så høje intentioner om demokrati og folkestyre, og den enkelte borgers rettigheder, og hvorom hele grundloven handler, bl.a. med et helt tillæg om Forretningsorden i Folketinget, når den intet beskriver om organisationer, som dem vi har i vor tid. Organisationerne fastlægger selv deres indre struktur og deres valgsystemer. Vi er alle skrigende hamrende afhængige af organisationernes gøren og laden. F.eks. må vi alle leve med de samfundsmæssige konsekvenser af overenskomstresultater.

Det afgørende jeg anklager i den sammenhæng, er organisationernes afgørende indflydelse i samfundet, -- og det uden at jeg har nogen indflydelse, på hverken organisation eller samfund.

På den anden side kan vi ikke undvære at samle os i foreninger, omkring fælles opgaver. -- Hertil vil jeg også føje ind, at det forekommer urimeligt, at der gives skattefradrag for medlemskontingent af faglige organisationer, men ikke af f.eks. en forbrugerorganisation. Sidstnævnte kan måske være af større betydning for mine interesser i økonomiske vilkår, end min faglige organisation kan. Min faglige organisation (ingeniør) har jeg opgivet som værende af nogen betydning for mig. Hvem den er til for, ved jeg ikke. Den har en accept i det politiske liv, har overenskomster med bl.a. det offentlige, og har sine skattebeholdninger. MIG OG MIN SITUATION BETYDER IKKE NOGET FOR NOGEN.

Vi skal have bearbejdet dette området helt til bunds, og udformet grundlaget for fremtidens organisationer.

Lad os vende tilbage til arbejdsløshedsproblemet. Politikerne svigtede som jeg har beskrevet tidligere. Jeg anførte utilitarismen, nyttemoralen, som forklaring. -- Guderne hjælpe mig, om ikke vi små borgeres egne interesseorganisationer, svigter på nøjagtig samme grundlag.

Jeg vil nu prøve at give et eksempel, hvor jeg samler enhederne sammen omkring arbejdsløshed, organisationer, en arbejdsminister og mig som lille engageret borger, der ser arbejdsløsheden omkring mig, og mange mennesker lide smertefuldt under ledighedens svøbe, økonomisk som menneskeligt. (NB skrevet i 1997)

Jeg engagerede mig i en græsrodsbevægelse desangående, og dannede på et tidspunkt min egen lille gruppe, POLISOFGRUPPEN, hvis formål var, at få skabt debat og bevægelse omkring løsning af problemet.

Gruppen opløstes, ligesom den græsrodsbevægelse, hvorfra vi havde fået kontakt med hinanden. Jeg syntes vi var meget seriøse i bearbejdelse af emnet. Men det viste sig at være umuligt at få spaltepads i dagbladene. Det var som om der var lukket af for enhver form for debat om løsninger. DER VAR ALTID VIGTIGERE TING FOR REDAKTIONERNE, AT GØRE PLADS TIL. Min oplevelse heraf var, at dagbladene kun tænkte på at få deres avis solgt her og nu, og derfor kun gav spaltepads til „her og nu” - problemer i indenrigspolitiske forhold. Eller direkte ville forhindre debatten.

Fra græsrodsbevægelsen var der kræfter der ville bruge udemokratiske midler, happenings som det så smukt hed. Vi var mange der stod af på det grundlag. Senere analyser har vist, at kræfter fra denne græsrodsbevægelse senere blev bagmænd eller part i urolighederne på Nørrebro efter hin hengangne valgnat om EU. -- Det banale i alt dette er, at de med deres metoder, hvoraf vi skal prise os lykkelige for, at der ikke var dødsofre, blev hørt. --- Vi der har valgt at vælge de demokratiske veje, opfordringen til debat, må antagelig nøjes med „drømmen” om at blive hørt. — Der er skabt et begreb der hedder AUTONOME, grupper med deres egne normer og regler. Men jeg kan ikke finde ud af, hvad de politisk står for og vil opnå, andet end „happenings”. Derfor kan jeg heller ikke tage stilling til, om jeg har nogen sympati for deres politiske ønsker. Men een ting kan jeg fastslå, jeg deltager ikke i deres happenings. JEG VED AT DISSE KRÆFTER, ER KLAR TIL AT GÅ „MEGET LANGT” I DERES HANDLINGER.

Jeg opfordrer den danske befolkning til at stå sammen om en gennemgribende debat om det grundlæggende fundament, en ny grundlov til vor tid og vor fremtid.

Resultatet af POLISOFGRUPPENS tanker, er omtalt som bilag i appendiks. Det oplæg der her er givet, er bl.a. fremsendt til arbejdsminister Jytte Andersen. MEN UDEN NOGEN SINDE AT FÅ SVAR TILBAGE. Det har vist sig, at det er ganske almindeligt med et sådant emne, at henvendelser til folketingsmedlemmer og ministre (der er forsøgt flere ministre), ikke giver reaktion, ikke giver nogen besvarelse.

Arbejdsløshed kan løses. Problemet er en arbejdsmarkedsstruktur der skal revideres og ændres. Vil vi bevare det nuværende blandingssamfund, og det er det jeg taler for, så skal forholdene ændres. — ARBEJDSMARKEDET SKAL HAVE EN SELVREGULERENDE STRUKTUR, DER KAN TAGE IMOD DE KOMMENDE UDSVING, UDEN AT MINDRETALSGRUPPER, SKAL BÆRE HELE BYRDEN ALENE. Vi skal skabe en model, der fjerner nyttemoralen, utilitarismen, fra vort samfundssystem, og altså her fra arbejdsmarkedsstrukturen.

POLISOFFENS OPLÆG er udarbejdet i løbet af foråret og sommeren 1993. Arbejdsdeling var udgangspunktet for vurderingerne om løsninger, for at skabe balance mellem ARBEJDSMÆNGDE og ARBEJDSKRAFTMÆNGDE.

I det bestående samfund, er markedsmekanismerne af afgørende betydning. Udbud og efterspørgsel er det principielle grundlag, med lovgivende afgrænsninger ved monopolisering. Prisen på råvarer, prisen på penge (det vi kalder renten) er typiske eksempler fra markedsstyrede priser. At gøre arbejdskraften til en ligeså markedsstyret form for prisfastsættelse af løn, er naturligvis utopi, og vil være helt uacceptabelt i et samfund.

Det er variationen i udbud og efterspørgsel af arbejdskraft, som er årsagen til, at vi enten har mangel på arbejdskraft, (som kendt fra 60'erne), eller har arbejdsløshed (som vi har haft det i ca 20 år). POLISOFFEN vil, at denne variation skal kunne opleves af alle på arbejdsmarkedet. Det er udtrykt i oplægget, med citat:

POLISOFFEN betragter det som en afgørende faktor, at ALLE oplever den til enhver tid værende mulige ubalance mellem ARBEJDSMÆNGDE og ARBEJDSKRAFTMÆNGDE. Citat slut.

I det faglige organisationsystem, er der personer der direkte er ansat til at sikre medlemmerne mere i løn. De resultater der opnåes, vil give een eller anden konsekvens, f.eks. at arbejdsproduktets pris stiger. Markedsmekanismen giver i et sådan tilfælde den virkning, at salget vil falde. Der skal produceres mindre, der bliver arbejdskraft i overskud, NOGEN MÅ AFSKEDIGES. KONSEKVENSEN RAMMER EN MINORITET. Polisoffen siger, at alle der har forårsaget problemet, f.eks. med øget lønkrav, skal også kunne opleve konsekvenserne. Man skal kunne mærke det på egen krop, og ikke BLOT LADE DET BLIVE ANDRES KROPPE.

Derfor foreslår POLISOFFEN, at arbejdstiden gøres variabel, indenfor + og - 10 % af den fastsatte arbejdstid, p.t. 37 timer. -- Vi skal som lønmodtagere kunne leve med den variation i indtjening, der bliver en konsekvens. VI SKAL HAVE KONSEKVENSEN DIREKTE IND I VOR HVERDAG. -- DETTE ER EN FORUDSÆTNING FOR EN MERE STABIL UDVIKLING.

Vi skal også til at leve med, at vi i gode tider, tider med økonomisk fremgang, kan få mere i udbytte af vort arbejde, mod at vi i dårlige perioder, kriser etc., må finde os i tilbagegang i indtjening. --- ALT DETTE MÅ VÆRE SELVFØLGELIGHEDER, I ET SAMFUNDSSYSTEM SOM VORT.

Det politisk praktiske resultat heraf vil blive, at man politisk kan beslutte, hvor stor en arbejdsløshed man vil have. Siger man f.eks. at vi ikke vil have mere en 5 % ledighed efter gældende beregningsmetode (p.t. 1997), så må arbejdstiden reguleres herefter, vel at mærke indenfor den afgrænsning der er fastsat. -- Polisoffen ser den praktiske udformning på arbejdsmarkedet sådan, at der kan blive tale om forskellige procentsatser for forskellige fagområder, f.eks. opdelt efter brancher, eller anden form for opdeling.

Det viser sig i disse år, at vore virksomheder, især de store, i stigende grad investerer i udenlandske virksomheder og arbejdspladser, fremfor indenlandske. Det ser jeg som en helt selvfølgelig udvikling, og som en forudsætning for, at vi kan bevare vor høje levestandard og høje teknologiske udvikling. -- Men det giver ikke den øgede beskæftigelse vi drømmer om, men til gengæld øgede muligheder for bedre løn TIL DEM DER ER I ARBEJDE. -- DISSE VILKÅR ER DERFOR MEDVIRKENDE TIL, AT VI SKAL HAVE ÆNDREDE FORHOLD PÅ ARBEJDSMARKEDET.

Som sagt, må den nye grundlov have et afsnit om arbejdsmarkedet, også med et indhold udover det jeg her har fremlagt. Men jeg går så vidt at sige, at POLISOFFENS forslag, som principgrundlag bør være med i vurderingen om indhold. En ny grundlov skal være mere „fyldig“ end den hidtidige, selv om den er en GRUND-LOV.

Som afrundende bemærkninger skal siges, at rent politisk, og menneskeligt, er det et utroligt uheldig forhold, at vi idag må se, at mennesker nærmest tvinges ud af arbejdsmarkedet som 50 - 60 årig. Dette enten i kraft af ledighed eller på efterløn. Jeg har på det seneste haft mulighed for et følge en person på 61 år, og har haft mulighed for at hjælpe med forståelse af lovgivningen omkring efterløn, delefterløn, 63 års-regel etc. etc. -- Med det jeg her har set, kan lovgivningen næppe have anden hensigt, end at „fange“ mennesker i en fælde, så vanskelig er lovgivningen at finde ud af, med helt utrolige konsekvenser til følge, hvis man „falder i“. Ingen af de organisationer/A-kasser, der var inddraget, turde give et endeligt råd, og slet ikke i skrift, for de kunne ikke selv gennemskue reglerne og deres konsekvenser. -- UVÆRDIGHED ER NØGLEORDET. --

Men tilbage til det grundlæggende heri. Det er en uheldig udvikling, at mennesker drives bort fra arbejdsmarkedet. Vi skaber for megen forskellighed mennesker og grupper imellem. For mig burde det være den højeste intention, at alle arbejdsduelige, forblev med en tilknytning til arbejdsmarkedet, i større eller mindre omfang, TIL F.EKS. EN OFFICIEL PENSIONERINGSALDER. Der være sig så 67 år eller som det officielt hedder for offentlig ansatte, 70 år. -- Deltidsarbejde er her nøgleordet. Ved at trækkes ud fra SAMFUNDETS FUNDAMENT, det daglige producerende liv, skaber vi for store forskelligheder, og for store uligheder. ET POLITISK NØGLEORD I DEN SAMMENHÆNG, SKAL VÆRE STØRST MULIG IDENTITET, -- F.EKS. AT HAVE ARBEJDE.

Kongemagten etc. etc.

Grundloven i 1849 blev givet af en enevældig konge. Der blev tale om en 'fri forfatning' med INDSKRÆNKET MONARKI. En enevældig konge, med den ophøjelse, den livsform det gav mulighed for og de økonomiske fordele der var ved at være konge i Danmark, afgav ikke en suverænitet uden fortsat at VÆRE KONGE. Uden selv at opleve AT VÆRE KONGE, uden at folket fortsat vidste og oplevede, at han VAR KONGE. -- Folket kunne på denne måde opnå at få en fri forfatning, uden blodsudgydelser. -- I mere end een forstand, blev grundloven OS GIVET. -- Eller tager jeg historisk fejl, var det af frygt ?? -- fra begge parter i sagen ??

Ifølge historiske beretninger, havde Christien VIII på sit dødsleje, rådet sin søn Frederik VII til at opgive enevælden til fordel for en fri forfatning. -- Det berettes dog tydeligt i historieskrivningen, at folkets pres var stort, og at Frederik VII da også accepterede en ny regeringsform. Om folkets reelle vilje til en kamp for en fri forfatning henstår ubesvaret. Men givet er det, at en række mennesker med uddannelse og indflydelse, med stor intention, har villet en fri forfatning.

Lidt mere dæmpet historieskrivning siger dog, at kongen accepterede enevældens fald, mere på grund af hans manglende interesse for politiske problemer, end på en egentlig positiv stillingtagen til demokratiet som regeringsform.

Men vi fik grundloven i 1849, men det historiske grundlag bag er ikke uvæsentligt, hvis vi skal prøve at forstå, hvorfor det ikke samtidig blev et opgør med kongemagten. Det er nemlig for mig ulogisk. Man gør allerede i den første grundlov op med de rettigheder der knytter sig til adel, titel og rang. Det står i paragraf 97 i grundloven fra 1849. I den nuværende grundlov er ordlyden uforandret overført til paragraf 83. Ordlyden er følgende:

ENHVER I LOVGIVNINGEN TIL ADEL, TITEL OG RANG KNYTTET FORRET ER AFSKAFFET. Citat slut.

Det eneste kongen afgav ved den frie forfatning, var politisk indflydelse, alle andre ophøjede rettigheder blev bevaret og stadfæstet i forfatningen, med henvisning til netop sit ophav, kongelig og adelig af fødsel, sin titel og rang. -- Det er bemærkelsesværdigt, at der ikke ved nogen revision af grundloven er anfægtet noget i indholdet og realiteter på det grundlag.

Når jeg SET NEDEFRA læser grundlovens ordlyd omkring kongen (det er med Tronfølge-loven af 1953 det samme som dronningen), så har kongen både magt og indflydelse. -- Men når jeg lader jurister tale, så hævder de, at jeg har misforstået det hele. De siger nemlig, at kongen ingen magt har overhovedet.

Er det rigtigt, hvilket iøvrigt er i pagt med den almindelige information nu og gennem tiden, så beder jeg om, at en ny grundlov må blive udformet, så også jeg kan læse mig til den rette opfattelse.

Det jeg læser er følgende:

Paragraf 3: Den lovgivende magt er hos kongen og Folketinget i forening. DEN UDØVENDE MAGT ER HOS KONGEN. Den dømmende o.s.v.

Paragraf 12: Kongen har med de i denne Grundlov fastsatte indskrænkninger DEN HØJESTE MYNDIGHED OVER ALLE RIGETS ANLIGGENDER OG UDØVER DEN GENNEM MINISTRENE.

Paragraf 21: Kongen kan for Folketinget lade fremsætte forslag til love og andre beslutninger.

Hvad er det jeg læser forkert, når jeg hævder at læse, at kongen har en afgørende indflydelse?

Det er fra juridisk side hævdet, at når jeg læser „KONGEN” skal jeg oversætte det med „REGERINGEN”. Hvordan skal jeg så forstå paragraf 13, hvori der står følgende:

Kongen er ansvarsfri; hans person er fredhellig. Ministrene er ansvarlige for regeringens førelse; deres ansvarlighed bestemmes nærmere ved lov.

Eller i paragraf 16, hvor der står følgende:

Ministrene kan af kongen eller Folketinget tiltales for deres embedsførelse. Rigsretten påkender de mod ministrene for deres embedsførelse anlagte sager.

-- Og der kunne føjes mange flere forhold og eksempler til.

Jeg vil ikke blot acceptere, at jeg tager fejl, og at jeg ikke er belært nok til at læse grundloven. JEG MÅ HENSTILLE TIL, AT DISSE FORSTÅESESFORHOLD, BRINGES I ORDEN VED EN NY GRUNDLOV.

Jeg er imidlertid af den opfattelse, at vi må til at tale om kongemagtens fremtid, hvadenten det er magt eller alene ophøjelse, der er tale om. Jeg synes det er mærkeligt, at vi efter de store forandringer vi har gennemlevet i dette århundrede, og ikke mindst i det sidste halve århundrede, af selvstændiggørelse og selvbevidsthed, stadig udviser ubehersket kongetro. At vi stadig lader paragraf 83 stå uforandret, samtidig med, at vi upåagtet fortsat fastholder den kongelige arveret og deraf følgende særlige rettigheder, herunder 'ansvarsfrihed'.

Jeg tror vi skal være mere forudseende. Den dag folket vender kongehuset ryggen, kan komme før vi aner det. Et tronskifte kan komme til at ændre meget. Men også andre forhold kan komme til at spille ind. -- De der den ene dag står på Amalienborg Slotsplads og tiljubler kongen/dronningen i stærke følelsesudbrud, kan dagen efter atter mødes og råbe: abdicer, abdicer.

Hvis en revision af grundloven skal foregå indenfor de nærmeste år, tror jeg stadig der vil være en overvægt af tilhængere af monarkiet. Det budskab jeg vil udsende er derfor alene at være forudseende, og med en ny grundlov skabe mulighed for alternative løsninger. -- Det er nærliggende at antage, at et alternativ til kongemagt, er republik med en præsident, evt. et præsidium.

MIT FORSLAG GÅR DIREKTE PÅ, AT VI SKABER EN MULIGHED FOR, AT KUNNE VÆLGE OS TIL DET ENE ELLER DET ANDET, UDEN AT SKULLE GENNEM EN YDERLIGERE GRUNDLOVSREVISION I DEN SITUATION. -- D.V.S. UDEN AT AFSKÆRE DEN ENE MULIGHED FRA DEN ANDEN. -- SAGT PÅ EN ANDEN MÅDE, EN REVERSIBEL MULIGHED, HVILKET SIKKERT HIDTIL HAR VÆRET UHØRT I FORFATNINGSMÆSSIG SAMMENHÆNG.

Ligesåvel som vi på et tidspunkt, et punkt der for mig er nået, kan ønske at vælge kongedømmet fra, kunne der opstå den situation om mange år, at man igen kunne tænke sig kongemagten tilbage. For mig vil det sidste være utænkeligt, men hvorfor ikke holde „døren” åben herfor, i relation til vort kulturgrundlag.

Et afgørende udgangspunkt for mine synspunkter i dette forhold, bunder i min opfattelse af Folketingets og skiftende regeringers utilstrækkelighed i at lede og styre vort samfund. Jeg efterlyser en overordnet funktion der kan tage initiativer til fornødne tiltag om lovgivning og folkets vilkår.

Den oprindelige grundlov indeholdt vort tidligere så kendte to-kammersystem, Folketing og Landsting. -- Ingen tvivl om, at forholdene omkring Landstinget trængte til en bearbejdelse. -- Men jeg kan ikke lade den tanke ligge, om det at fjerne Landstinget helt, som det skete i grundloven af 1953, nu også var den helt rigtige løsning. Mange lande omkring os, har fortsat to-kammer systemet som grundlag.

Jeg efterlyser den egentlige bevæggrund til det oprindelige to-kammersystem. -- Der ligger den sandsynlighed i to-kammersystemet, at hvis det ene kammer ikke fungerer optimalt, f.eks. „ævler og bævler” i sine egne kartoffelrækker, er der en mulighed for, måske en direkte forstærket effekt for, at det andet kammer vil rejse sig, og påpege ro og orden. -- Dette sagt uden omsvøb, fordi jeg SET NEDEFRA efterlyser nogen til at kalde Folketinget til orden. Jeg er bragende træt af de evindelige personangreb, de kontinuerlige processer imod hinanden, med konstant hovedtema på indbyrdes stridigheder, kommissionsdomstole etc.

Man kan sige, at det jeg læser om kongens muligheder i grundlovens tekst, efterlyser jeg at se som reelle forhold, OG IKKE BLOT SOM ORD UDEN MENING.

Med disse betragtninger som udgangspunkt, foreslår jeg drøftelse af et præsidium, på f.eks. tre personer, en præsident og to præsidiemedlemmer, eller vicepræsidenter om man vil. Ud over at være repræsentative overfor omverdenen, som kongen/dronningen er det nu, ønsker jeg at se politiske vision og dynamik. -- Dog stadig med Folketinget som den besluttende myndighed, -- ingen tvivl om den sag.

Vi vælter os i rangforskelle. F.eks. er kongehusets „etikette” præget af rangorden. Audiens hos dronningen foregår efter rangorden, som alle går i een retning, „nedefra folket” og „op til kongemagten”. -- Hvis vi reelt vil et folkestyre, må „folket” bære den højeste rang, og enhver tjenestefunktion, en lavere rang. -- Men så er jeg måske gået for vidt. -- Ordet minister oversættes med „folkets tjener”. Men som minister får man en højere rang end folket, og den adfærd der udvises overfor den lille borger, viser også en højere rang. Jeg tror ikke nogen politiker påtager sig en ministerpost for „folkets skyld”, men for sin egen. Det er den højeste politiske magt en person kan opnå.

Men spørgsmålet er blot, om vi tør diskutere disse emner til bunds. Om trangen til „frigørelse” fra det ophøjede er til stede, eller måske skal jeg sige „trangen” til det ophøjede, bunder for dybt. -- MEN -- KONGEMAGT OG DEMOKRATI SAMMEN, ER MED VORT KULTURGRUNDLAG EN MODSIGELSE, DER REELT ER UFORENELIGE. --- DEN BETYDELIGE ENERGI DER UDVISES FRA FOLKET OVERFOR KONGEMAGTEN, ELLER RETTERE DEN KONGELIGE FAMILIE, SKAL BRUGES BEDRE. -- DEN ENERGI SKAL BRUGES PÅ FOLKESTYRET, PÅ POLITISK ENGAGEMENT OG DELAGTIGHED, PÅ UDVIKLING OG UDBYGNING AF DEMOKRATIET.

Hvem er vi som nation, som folk, som kultur, der ikke kan stå alene, uden en OPHØJET kongefamilie foran os, uden nogen at se OP TIL. ----

Jeg kan forstå, hvis vi i en overgangsperiode med demokratisk grundlag, havde brug for en „blød“ overgang, fra een samfundsform til en anden. Kultur forandres langsomt, og med årtusinder med kongedømme af forskellig udformning, kan/kunne en overgangsperiode være helt naturlig. -- Men med 150 år på „bagen“ med „fri forfatning“, så er vi bestemt nået dertil, hvor vi klart skal vise, hvad vi vil med vor politiske kultur, hvad enten det drejer sig om landets styreform eller om det enkelte menneskes selvstændighed og udvikling. Hvis kongedømmet alene fastholdes for „HYGGENS SKYLD“, SÅ GRAVER VI VOR EGEN GRAV. Vi skal til at passe på vor „hygge“, vi skal forberede os til en krævende fremtid, med store forandringer. Hvad de sidste 25 år har givet af forandringer, vil vi måske komme til at opleve i fremtiden som forandringer i langt kortere perioder, som 10 år eller mindre. — DET VIL KOMME TIL AT KRÆVE MEGET AF OS ALLE, OG DERFOR ER DET NU VI SKAL HAVE DRØFTELSENE. -- Gad vide hvor meget den „ophøjede familie“ sidder og griner af os almindelige danske borgere ???? --- De har efter min opfattelse god grund til at grine af os !

Tredelingen af magten

Historisk set, er tredeling af magten et fundamentalt element i demokratiernes forfatninger. Der tales direkte om magtfordelingslæren, med Montesqieu som udgangspunkt (1748). Under afsnittet tidligere om Demokratiet - Folkestyret, er dette omtalt.

I den nuværende grundlov er dette forhold omtalt i paragraf 3, med følgende ordlyd:

DEN LOVGIVENDE MAGT ER HOS KONGEN OG FOLKETINGET I FORENING. DEN UDØVENDE MAGT ER HOS KONGEN. DEN DØMMENDE MAGT ER HOS DOMSTOLENE.

--- Og så skal vi rent juridisk huske at tage paragraf 12 med, — og så er vi tilbage til mine synspunkter i tidligere afsnit, om at kunne læse grundloven, om at udforme grundlovens ord til „forståeligt“ dansk.

Uanset det at læse og tolke, så står een ting fast, DEN TREDELING DER HER ER OMTALT, HAR ALDRIG VÆRET FØRT UD I LIVET. D.V.S. AT HELE DEN FUNDAMENTALE BETRAGNING OM, AT VORT DEMOKRATI SKAL VÆRE MAGTOPDELT I TRE ELEMENTER, ALDRIG HAR VÆRET REALISERET.

Det er et utroligt forhold. Først nu i det seneste års tid, har der politisk være visse bevægelser omkring domstolenes forhold. Vore domstole har ALTID være en integreret del af Justitsministeriet. -- Jeg hørte endda en justitsminister udtale, AT DET HAVDE JO FUNGERET UDMÆRKET. -- For det første en meget ukritisk holdning til det funktionelle, men samtidig en utrolig lemfældighed overfor grundloven, og de betragtninger der ligger bag.

Ved en grundlovrevision skal vi have taget fat på en gennemgribende diskussion om dette emne. Er en tredeling en form vi overhovedet vil have, eller hvad ?? — Jeg ser sådan på dette forhold, at jeg synes det lyder som en god ide, MEN SÅ VIL JEG OGSÅ SE TREDELINGER FØRT HELT UD I VIRKELIGHEDENS VERDEN.

Det betyder, at domstolene SKAL være helt uafhængige, skal have deres egen overordnede ledelse, f.eks. med et valgt præsidium, eller anden form for øverste ledelse, deres eget budget, deres egen organisering etc. etc.

Den lovgivende magt og den udøvende magt, har heller ikke nogen sinde været adskilt. Vi står med noget helt ufatteligt i et såkaldt civiliseret samfund.

MED DEN ORDLYD DER STÅR I GRUNDLOVEN, DA HERSKER DER INGEN TVIVL, HVERKEN SOM LÆGMAND ELLER JURIDISK, DE TO FUNKTIONER -- LOVGIVENDE OG UDØVENDE -- SKAL VÆRE ADSKILT.

Kort og godt, uden at fortabe mig mere i at læse og tolke omkring konge og ministre, så står der reelt, AT EN MINISTER (den udøvende magt) IKKE SAMTIDIG KAN VÆRE MEDLEM AF FOLKETINGET (den lovgivende magt). --- 9 ud af 10 ministre har i den tid jeg husker tilbage, siddet i den lovgivende forsamling, -- Folketinget.

Jeg ønsker at se TREDELINGEN ført ud i livet, så klart og tydeligt, som den filosofiske lære, der ligger til grund for vort demokrati, taler for. VI SKYLDER HINANDEN, AT FÅ DETTE FUNDAMENT PRØVET AF I PRAKSIS, SÅ VI VIRKELIG KAN FÅ ET BRUGBART GRUNDLAG TIL VURDERING.

Retsforhold

„DEN DØMMENDE MAGT ER HOS DOMSTOLENE". Det er de ord der gives desangående i paragraf 3. Men derudover er domstolene ikke nævnt med mange ord. Paragraf 64 i nuværende grundlov omhandler derimod dommernes tryghed. Er en person først blevet dommer, har han det mest trygge job noget menneske kan opnå, uden kongelig rang. -- Skal det også være sådan i fremtiden???

Vi har tre domstolsniveauer, hvorfra den ide' så end er kommet. Det kan meget vel være, at det er en udmærket ting. Men jeg tror vi må have gennemdrøftet hele det civilretslige system nøjere, og have grundfæstet hele systemet i grundloven. Grundloven går ikke særlig dybt i det civilretslige grundlag.

Paragraf 61 siger: Den dømmende magts udøvelse kan kun ordnes ved lov. Særdomstole med dømmende myndighed kan ikke nedsættes.

Paragraf 62 siger: Retsplejen skal stedse holdes adskilt fra forvaltningen. Regler herom fastsættes ved lov.

I vor politiske propagandamaskine hedder det bl.a. „LIGHED FOR LOVEN", „ET RETSSAMFUND", „LIGE ADGANG TIL DOMSTOLENE" etc. etc. -- SET NEDEFRA skal grundloven fortælle, hvilke hensigter lovgivningen på området skal indeholde, i forhold borgerne imellem.

Vi står her med et afsnit i grundloven, der kun har meget få ordmæssige ændringer, i forhold til 1849-grundloven. Der er alene tale om nogle få ændringer i ordvalg, og et par ord om undtagelser for Grønland. HVORFOR ER DER IKKE VED NOGEN REVISION TAGET FAT PÅ DETTE OMRÅDE ??

Jeg tror ikke man i 1849 gjorde sig tanker om lighed for loven, eller andre af de kendte lighedsfloskler. Jeg forestiller mig det som utænkeligt, at daglejeren eller tyendet, datidens lønmodtagere, ved forulempelse eller andet, skulle kunne gøre brug af retssystemet i et forsvar. Han/hun ville efterfølgende næppe kunne påregne sig arbejde noget sted efterfølgende. Hvor uretfærdig han/hun end kunne være behandlet, og en retslig afgørelse berettiget, ville SELVTÆGTEN fra de reelle magthavere, de daværende næringsdrivende, givet vis fratage den pågældende alle overlevelses muligheder. Eller hvorledes skulle han/hun kunne få et forsvar, eller i sidste ende overhovedet kunne betale sig fra noget sådant.

Jeg ved ikke om der er læsere der kender til sådanne vilkår i dagens Danmark. -- Jeg skal gerne trække eksempler frem på identitet med fortiden.

SELVTÆGTEN er stadig et af de afgørende DOMS- og STRAFFEMIDLER. De små lokalsamfund har nogle særdeles effektive midler, hvor fraflytning kan blive konsekvensen. Jeg tror vi netop i de mindre samfund har 1849-forholdene særdeles udtalt. Men der er i de seneste årtier, opbygget mere globalt-virkende systemer til selvtægt omkring økonomiske forhold. En af de mest kendte, frygtede og benyttede er RKI KREDIT INFORMATION, måske bedst kendt som RIBERS. Det er en Kredit Information, der benyttes meget langt omkring. Noget helt afgørende i den sammenhæng er bl.a., at kreditforeningerne, Realkreditforeningerne som de benævnes idag, gør brug af disse informationer. Bankerne ligeså. Det er blevet den lille borger, der har betalt med sine rettigheder overfor pengeinstitutternes og kreditforeningerne enorme storeventyr i risikobetonede storprojekter. --

En af de seneste tiltag fra RIBERS er FÆRDIGE TRUSSELSPAKKER, der kan benyttes af tilsluttede næringsdrivende, for ad den vej at inddrive ubetalte mellemværender. Truslerne går på, at hvis ikke en skyldner betaler, kommer han i RIBERS register. -- Det oplyses, at disse PAKKER har været effektive. ---

RKI KREDIT INFORMATION ER FOR MIG AT SE, ET SELVBESTALTET RETSSYSTEM, --- UDEN OFFERETS FORSVAR.

Da jeg taler for at bevare det bestående samfundssystem, bliver jeg også nødsaget til at indse, at dette system ikke kan eksistere uden vi alle indgår i en erkendelse af, at modtager vi en ydelse, må vi yde en betaling. -- Der er mennesker der pr. definition ikke vil leve op til dette forhold, og at registreringer heraf kan være en nødvendighed. Men jeg savner en afgrænsning og en tydeliggørelse af, hvor langt vi kan udsættes for at blive trukket rundt på det grundlag.

I hele denne selvbestaltede kreditinformation, mangler jeg forståelsen for, hvis en borger, en ydelsesmodtager, ikke vil betale en regning, begrundet i regningens størrelse, eller ydelsernes manglende tilfredshed. Der findes nogle enkelte faglige klageinstanser, men meget få, hvilket vanskeliggør det for forbrugeren. Jeg henviser iøvrigt til tidligere omtale af forbrugerorganisationer og behovet for deres udbygning.

KONKLUSIONEN AF DETTE ER FOR MIG, AT DET ER FOR LET AT FRATAGE FORBRUGEREN ET FORSVAR I EN UENIGHED. DET ER FOR LET FOR DEN NÆRINGSDRIVENDE AT „TRYNE“ FORBRUGEREN, F.EKS. MED RIBERS SYSTEMER.

Vi har med ovennævnte set på det uorganiserede og det privatiserede „RETSSYSTEM“. Det er min påstand, at de uorganiserede og private retssystemer opstår, fordi det officielle retssystem ikke er godt nok, ikke er FYLDESTGØRENDE.

Jeg taler for, at vi skal se på andre måder i offentlig regi, at løse problemer på, mennesker imellem, end lige netop de traditionelle retslige afgørelser.

Jeg har fået kendskab til en lille sag fra hverdagen, om uenighed mellem en husejer og en håndværker (en næringsdrivende), om prisen på en udskiftning af to ruder i husejerens ejendom. Jeg har i sagen fundet en række interessante forhold, der er egnet til at se nærmere på i denne sammenhæng, og anskueliggøre retssystemets virkelighed.

Under appendiks bag i bogen er vedlagt bilag i den konkrete sag. Der er vedlagt en faktura og en incassosag fra en advokat. De egentlige navne er overstreget. Vi kalder husejeren for JENSEN, noget mere dansk kan vel ikke udtrykkes med navns nævnelse. Firmaet, håndværkeren, kalder vi BYGOP. — Historien er følgende:

Jensen er ved at sælge sit hus, og ønsker forud herfor, at få udskiftet to ruder der er 'punkteret'. Da Jensen er pligtig at oplyse en sådan fejl eller mangel ved huset i salgssituationen, vælger han direkte at få problemet løst.

Det er Jensen bekendt fra tidligere tilfælde, at priser på termoruder, er ligeså forskellige og „uigennemsigtige“ som priser på brilleglas ved en optiker. Jensen ringer flere steder for at få prisen på de to ruder. Fra egen erfaring et par år tidligere, samt fra venner, ved han lidt om, hvad prisen kan blive. Ingen af de hidtige forespurgte har undladt at give prisen med moms, eller måske givet begge dele, således prisen uden moms og der-efter med moms. Alt i.h.t. markedsføringsloven.

Fra firmaet BYGOP får Jensen prisen på ruderne oplyst til 600,00 kr. pr. stk. Det er det billigste af de oplyste, men ikke overvældende billigere, og iøvrigt i pagt med de informationer Jensen har fra andre håndværkere, der alle havde givet en pris incl. moms. Tanken om, at prisen skulle være uden moms strejfer ham ikke. Han beslutter sig, men beder indehaveren af Bygop om selv at komme at tage målet på ruderne. Dette finder sted. Der gives også accept af, at ruderne kan blive udskiftet medens Jensen er på ferie. -- Der bliver ikke lavet en fastpris på udskiftningen. Bygop vil tage forbehold for uforudsete forhold, medens Jensen kender sine vinduer så godt, at han ikke ser nogen risiko overfor uforudsete forhold. Jensen har tidligere selv medvirket ved udskiftning af andre ruder i huset, og kender således til såvel tid som vilkår.

Arbejdet blev udført og der kom en regning. Alt sammen medens Jensen er på ferie. Betalingsfristen var 8 dage, og overskrides således inden Jensen kommer hjem fra ferie. Betalingsbetingelser er nemlig kontant betaling inden 8 dage, derefter 1,5% i rente pr. påbegyndt måned. Da dette ikke var oplyst på forhånd, er det i modstrid med købeloven og renteloven.

Da Jensen efter ferien kommer hjem til regningen, og det svineri håndværkerne iøvrigt har efterladt sig ved udskiftningen, bliver han noget skuffet.

De to ruder er nu faktureret til at være 597,- kr excl. moms pr.stk. (uden montage) d.v.s. at prisen pr. rude nu er blevet til 746,25 kr., altså betydeligt mere end antaget.

Tidsforbruget er for Jensen helt uforståelig. En svend og en lærling i 2,5 time. Arbejdslønt ialt 800,- kr + moms d.v.s. 1.000,- kr. For fagligt kendte kan det oplyses, at ruderne var og blev isat i gummilister, og det er oplyst, at der ikke forekom særlige vanskeligheder i demontering og montering. (Samlet pris 2.492,50)

Jensen søger kontakt med indehaveren af BYGOP. Han foreslår en løsning på ialt 2.000,- kr til endelig afregning, og sender straks en check på beløbet. BYGOP afviser enhver drøftelse, og citeres for at sige, „Vi er vant til at få vores penge, og det vil vi have.“

Jensen ønsker sagen afgjort i en klageinstans, og spørger om BYGOP er medlem af en organisation indenfor byggebranchen der kan medvirke til løsning af uenigheden. Jensen vil lade en sådan instans afgørelse blive gældende, med beløbsstørrelsen taget i betragtning. — BYGOP afviser alt, og giver Jensen 5 dage til at betale restbeløbet på 598,25 kr med tilbud om, at se bort fra renter. Jensen tøver med betaling og opfordrer endnu engang til en mindelig løsning.

Efter de 5 dage er gået, kommer der en incassosag fra BYGOP's advokat. Heraf fremgår, at hvis ikke beløbet + incassoomkostninger er betalt inden yderligere 5 dage, vil sagen blive indgivet til retten, og med tilføjelse af følgende:

„HVORVED DE PÅFØRES YDERLIGERE STORE OMKOSTNINGER“.

Jensen bliver forskrækket, hvilket sikkert også er meningen. -- Og her standser jeg op. Vi ser igen selvtægten træde frem. De oplysninger advokaten her giver, er misvisende. Der er tale om at misbruge en faglig indsigt som advokat. Der er efter min mening kun tale om YDERLIGERE STORE OMKOSTNINGER, såfremt Jensen taber en retssag.

For Jensen er en retssag helt uden dimensioner, for et mellemværende af den størrelse der er tale om. Han opsøger advokatvagten i det lokale område, og drøfter her sagen med en advokat. Han får her oplyst omkostningerne for at køre en retssag forelagt, og opfordres til først af alt at sikre, at hans byggekaskoforsikrings retshjælp vil træde ind i en sådan sag.

Fra forsikringselskabet får Jensen telefonisk den oplysning, at det næppe kan påregnes, at han vil få bevilliget retshjælp, idet hovedkriteriet er manglende oplysning om moms. Det oplyses til ham, at flere dommere i lignende sager har tilkendegivet domsafsigelser, der retfærdiggør, at man i byggebranchen har sine egne normer, og ofte aftaler priser uden moms. En endelig afgørelse kan dog først gives, når sagen er indgivet til retten, og han gennem en advokat har ladet denne se på sagen, og ladet advokaten ansøge om retshjælp for sig.

Jensen valgte at lade sagen afslutte med incassobeløbet på 1.018,25 kr. --- og stod tilbage med en erkendelse af, at være uden rettigheder.

Jeg har prøvet at sætte mig ind i sagen, og er bestemt enig med Jensen i hans klagepunkter. Enhver håndværker er pligtig til at oplyse en pris med moms. Tidsforbruget efter opgavens omfang, forekommer at være omkring det dobbelte af normen for et sådant arbejde, og renten er en ågerrente. -- Men problemmassen og beløbsstørrelsen, er efter min opfattelse helt uden dimensioner til en retslig afgørelse. Tidsforbruget, vil i en sådan sammenhæng blive vurderet af syns- og skønsmand, en iøvrigt kostbar sag, og momsspørgsmålet er en mundtlig sag, hvor det må antages, at komme til at dreje sig om, hvem dommeren vil tro på, eller med en direkte afvisning af Jensen. -- For han kunne jo bare have forlangt det skriftligt, kan jeg fornemme en dommer vil sige. Hertil må jeg straks tilføje, at det er irrelevant at tænke sådan, for et stykke arbejde i den prisklasse. Det vil der kun være få håndværkere der gider gøre, på det tidspunkt den pågældende sag udspiller sig. Der var masser af arbejde at få, og der var store penge at hente for byggehåndværkerne.

Jeg har peget på en ulighed i sagens forløb. Men jeg har stillet mig selv spørgsmålet, hvorfor BYGOP's indehaver udviste den adfærd han gjorde. Hvorfor var han ikke ligeså tilbageholdende med en retslig sag, som Jensen var.

Der er en himmelråbende forskel i vilkår for Jensen og for BYGOP, i relation til omkostninger ved en retssag. I.h.t. oplysninger fra min skatteforvaltning, med kopi af ligningsvejledningen 1994, afsnit E.B.5. m.fl., KAN DEN NÆRINGSDRIVENDE FRATRÆKKE OMKOSTNINGER TIL EN RETSAG, ADVOKAT, GEBYR ETC., SOM DRIFTSOMKOSTNINGER I SIN SELVANGIVELSE.

Det betyder reelt, at den pågældende håndværker (med skønnet årsindtægt på mellem 0,7 og 1 mill. kr) højst kommer til at betale ca 1/3 af de samlede omkostninger, VED AT TABE SAGEN, resten betales af alle os andre, herunder også af Jensen selv.

Systemet er den erhversdrivendes, den næringsdrivende som det stadig kaldes. For det offentlige skattesystems embedsmænd, er mine synspunkter om urimelighed i forskellen, på det skattemæssige, forhold uforståelig. Deres kommentar lød. „JAMEN HÅNDVÆRKEREN ER JO NÆRINGSDRIVENDE OG UDGIFTERNE EN DEL AF HANS OMKOSTNINGER VED AT DRIVE NÆRING, -- DERFOR FRADRAGSBERETTIGET.“

For Jensen er sagen en anden. Han er almindelig lønmodtager, og skal først betale skat af de penge han risikerer at skulle betale i omkostninger til advokat, retsgebyr, syn og skøn etc., hvis han taber sagen.

HVORFOR DEN ULIGHED ? Hvorfor den ulighed for loven, for retten ? Hvorfor den ulighed i det vi kalder et RETSSAMFUND ?

Hvorfor overhovedet en retslig afgørelse på en sådan strid ? Vi mangler at tænke anderledes. Jensen ville gerne have haft en samtale med BYGOP's indehaver, men det ville indehaveren ikke. De to parter skulle have været tvunget til at sætte sig overfor hinanden og drøfte uenighederne igennem. Nærheden skulle have været pålagt de to. Retssystemet gør det muligt, at de to personer aldrig mødes i den uenighed om 500,- eller ca 1.000,- kr som det endte med at blive. Sagen vil kunne køres for retten alene af advokater. -- DET ER GALT.

Jeg har for kort tid siden fået kendskab til en form der kaldes MOTIVATION. Ordet skal udtales på engelsk. Det er psykologer og psykoterapeuter, der i England og Tyskland er blevet uddannet til at bearbejde problemstillinger mennesker imellem, til forlig eller anden form for mindelig løsning, frem for til retslige afgørelser. Det lyder som en form for løsning af problemer mennesker imellem, som vi måske skal have sat mere fokus på, som alternativ til løsning af visse problemstillinger.

VI SKAL HAVE BEARBEJDET HELE DET RETSLIGE GRUNDLAG I VORT SAMFUND, FØRST AF ALT MED HENBLIK PÅ EN UDBYGGET FORMULERING I EN NY GRUNDLOV. MEN LIGESÅVEL TIL EN NY OMFATTENDE FØLGELOVGIVNING. DET ER ET STORT OMRÅDE AT TAGE FAT PÅ, MEN DET ER BRAGENDE VIGTIGT AT GØRE DET.

Der er således her alene tale om uddrag fra min lille bog om samfundsforhold, med den titel som overskriften det her indlagte angiver : **SET NEDEFRA Debatbog om samfundsforhold, som oplæg til ny grundlov.** -- Bogen blev udgivet privat i et mindre oplag, der er udsolgt, men forventes at kunne lånes på bibliotekerne. --- Jeg efterlyser forlag til fornyet udgivelse med evt. revisioner.

Skanderborg 1997 (indlagt i april 2008)

Jørgen Olsen